

עיראק-איראן: הגיון המילחמה

עיראק, ובין גורל חיילי צה"ל בלבנון בשבועות הקרובים. הקשר הזה אינו מבשר טובות.

ברית המועצות:

עד סוף 1984

פועל-ייצור אוקראיני נמצא במאסר מאז 1975. מיקולה פוהייבה יישאר בכלא לפחות עד סוף 1984. פוהייבה הואשם לפי סעיף 187 של החוק הפלילי הסובייטי ב"הפצת כוזבים ביוזעין, כדי להכתים את שמה הטוב של המדינה, ולהכפיש את השיטה החברתית הנהוגה בה." לא מחדלים אלא שיטה. פוהייבה אינו מחיש את הדברים. הוא רואה עצמו כסוציאליסט שמאלי, והביקורת שלו על המישטר הסובייטי היא מהותית, ולא רק פונקציונאלית. במכתב שהצליח להבריח לוועדת האו"ם לזכויות-האזרח כתב פוהייבה את הדברים הבאים: "אני סבור שכישלונו של השיטה הסובייטית אינו גובע ממחדלים בתחום הביצוע, או משגיאות מינהליות, תרף העבודה שהן, כמובן, קיימות. הבעייה נעוצה בעצם שיטת-הייצור, שהיא ביסודה קפיטליסטית לכל דבר."

אין תימה שהשילטונות ראו בביקורת כזו משום כפירה בעיקר. בתחילה הוכרו פוהייבה כמטרף, ואושפו בבית חולי-נפש. פועל-הייצור הקשוח לא נשבר, ולבסוף הועמד לדין. עתה הוא כלוא במחנה "לעבודה מתקנת" ליד קייב. כדאי לזכור גם אותו, כשעורכים מילחמות למען זכויות-האדם.

כדי "לעזור לאמריקאים". טמון כאן פארדוקס גדול. כי הגיון מדיניותו של שרון נועד למנוע היווצרות גוש ערבי שמרני, פרו אמריקאי, שיכלול את עיראק. עם זאת,

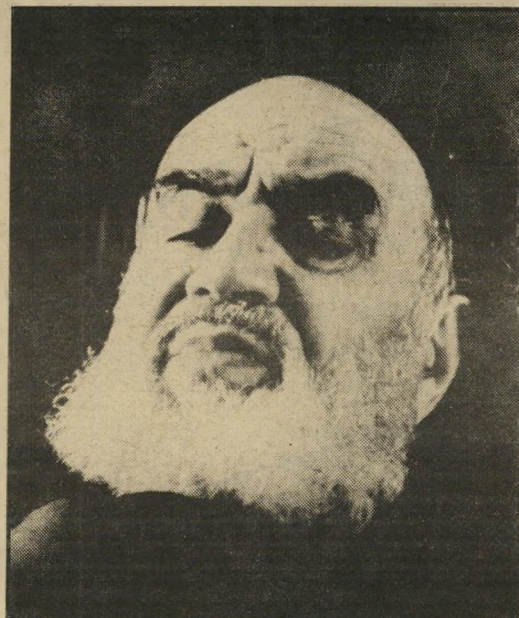

הוא מסוגל לחולל תפנית במדיניותו. כדי להוכיח לאמריקאים שישראל היא נכס אסטרטגי, ולא רק מיטרד, עבור מעצמת-העל. יש בהחלט קשר מהותי בין האירועים בגבול איראן-

חוגים המקורבים לשירות הביון האמריקאי, ס'א-איי. הביעו לאחרונה את הסברה, ששר-החוץ האמריקאי לשעבר, אלכסנדר הייג, תמך בפלישה ללבנון גם כדי לחלץ את העיראקים מהרפתקה האומללה שלהם באיראן.

אין חולקים על כך שעיראק היתה הצד התוקפן במילחמה, וגם על העובדה שעשתה כן בעידודה הגלוי של ארצות-הברית. משקיפים אמריקאים מתוחכמים יותר ראו בכך שגיאה של ושינגטון. הם סברו שאיראן החומייניסטית מהווה איום אידיאולוגי ומדיני המור של ברית-המועצות. אסכולה זו תמכה בחיזוק הפונדמנטליזם האיסלאמי, ככוח מאזן נגד הלאומנות הערבית ונגד הסובייטים. הם הצביעו על המורדים באפגניסטאן, ועל שליט פקיסטאן זיא אל-חאק, כמשתייפועלה אידאליים עם המערב ונגד הסובייטים. אין שום סיבה ששיתוף-פעולה דומה לא ייווצר עם האיראנים.

דיקטטור הדמים. אלכסנדר הייג דחה תיאוריה זו

האייט'אללה חומייני

בעל-ברית פוטנציאלי או אויב עכשווי?

מכל וכל, וכך יעשה גם יורשו, ג'רג' שולץ, הקשור בטבורו במדיניות הסעודית, האנטי-איראנית. ממשלת ארצות-הברית מעוניינת לחזק את עיראק ואת שאר מדינות-המפרץ, להדק את שיתוף-הפעולה ביניהן ובין מצריים, ולטווח יותר ארוך אף לצרף את סוריה לציר הזה.

לאט-לאט התברר לאמריקאים שהם עשו מקריטעות מסויים. עיראק היתה אומנם כוח עולה במרחב, ומדעני-המדינה הגדירה, בצדק, כמעצמה ביונית, אבל צבאה, חרף ההצלחות הראשונות, נחל כישלון חרוץ במילחמה נגד האיראנים. אין ספק שדיקטטור-הדמים העיראקי, סדאם חוסיין, ניהל את המילחמה בצורה הגרועה ביותר. הוא לא הצליח לנצל את המוראל היורד בצבא איראן, שסבל מסיפורים שערך המישטר האיסלאמי. בראשית המילחמה היה חיל-האוויר האיראני כמעט משותק. רבים מקציניו הוצאו להורג על-ידי בתי-דין מהפכניים. תוך כדי המילחמה נעצרו העיראקים. השיטות הלוגיסטיות שלהם היו מיושנות. מיספר החללים והפצועים בלתי-נסבל.

האיראנים הצליחו לארגן מחדש את הצבא, הפסיקו את הטיהורים, עברו למיתקפת-נגד מוצלחת והביטו, למעשה, את העיראקים. סדאם חוסיין, שליט רצחני אך הסר-עקרונות, הבין ששילטונו יתערער אם תמשך המילחמה. במקרה כזה היה נחרץ גם גורלו האישי, ואולי אפילו גורל מישפחתו. סדאם ניסה לנצל את הפלישה ללבנון כדי לצאת מהמילחמה באמתלה של אחדות-השורות נגד האויב הציוני, וקיומה שהאיראנים יסתפקו בפניו השטר-חיים שנכבשו במלחמה.

סדאם לא קרא נכון את המפה המדינית שנוצרה. חומייני ראה בנסיגה העיראקית הזדמנות-פז' למוטט את מישטר הבעת' העיראקי, ולכוון בעיראק מישטר איסלאמי. הוא עצמו חי שנים רבות בגלות העיראקית, ומיטיב להכיר את התברה הפוליטקה המקומית. הוא בטוח לחלוטין בתמיכת המיעוט השיעי הגדול, ומקוה למרידה רצינית בתוך הצבא העיראקי.

גורל חיילי צה"ל. ארצות-הברית עלולה ליהנות מהפלישה האיראנית. מדינות המפרץ כולן, ועיראק במיוחד, זקוקות עתה לתמיכה אמריקאית מאסיבית נגד האויב האיראני המסוכן. יכולתן לחזק על ארצות-הברית בעניין לבנון נפגעה עתה באורח די ניכר. אריאל שרון עלול לנצל את המצב, להרחיב את ההרפתקה הלבנונית, ואף ללחוץ צבאית על בעלת-בריתה של איראן, סוריה,

צרפת: הנשיא מיטראן

חוזר בתשובה

נשיא צרפת מיטראן

נועט על השקרים של שמיר

עד לפני כשבועיים היה נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן, אחד האנשים המושמעים ביותר בעולם הערבי. בקרב הפלסטינים נחשב מיטראן צבוע, פרו-ישראלי עד לאובדן כל כוח של שיפוט רציונאלי, ועבד נרצע של מדינות-החץ האמריקאית.

ביקורת דומה הושמעה גם בצרפת עצמה. רוב הצרפתים התקשו להבין את שתיקת הנשיא בשבועות הראשונים של התקופות הישראלית נגד לבנון. התי-רוצים שהשמיע היו דלים, בלתי-ענייניים. בעיקר עוררה גיחוך התיאוריה הישנה שלו, שאסור לבודד את ישראל, שמה תינהג כ"מדינה מטורפת". בצרפת גורסים כמעט כל חוגי-הציבור, שכך אנמנם נהגת ממשלת בגין. אם כאלה הם פני הדברים, מה הועיל הנשיא בשתיקתו?

לגרש את מופלגת העבודה. תוך כדי מהלך המילחמה החל הנשיא חש בבדידותו ההולכת וגוברת. מיפלגתו הסוציאליסטית גילתה עמדה עוינת ביותר בפלישה הנפשעת ללבנון. רבים מראשיה סבורים, שיש לגרש את מיפלגת העבודה הישראלית משורות האינטרנציונאל הסוציאליסטי. מדובר, בעצם, בראשיתו של תהליך היסטורי בלתי-נמנע. אם לא יחול שינוי דראסטי במדיניות מיפלגת העבודה בנושא הפלסטיני, היא תגורש לבסוף, או לפחות תושעה, מהאירגון הבינלאומי. נראה שאפילו סוציאלי-דמוקראטים אי-אפשר לרמות כל הזמן.

שימעון פרס ויצחק רבין הם מדינאים שמרניים לכל דבר, רגניסטים אידיאולוגיים ומשתייפועולה נלהבים עם דרום-אפריקה. שיחות רבות ומגוונות שקיים עולם קטן בפאריס הבהירו, שעובדות אלה ידועות יפה למנהיגות הסוציאליסטית הצרפתית. אין ספק שתמיכת מנהיגי העבודה במילחמה נרשמה, ותשאיר את רישור מה לזמן ארוך מאוד.

להציג את הישראלים ממשותתם. אבל הסייבה העיקרית לזעמו של מיטראן נגד בגין היא שיטת הרמייה האינפנטילית של ממשלת ישראל. שר-החוץ יצחק שמיר, שביקר לפני חודש בפאריס, מכר לנשיא גירסה צימחנית של מגמות ישראל בלבנון. הנשיא הסכים לבלוע גירסה מורחבת של "שולם הגלילי", כדי להישאר צמוד למדיניות האמריקאית. וגם על כך ספג ביקורת חריפה, אפילו מיועציו הקרובים.

עד מהרה התברר לו ששמיר פשוט שיקר, שכונות ישראל הן מרחיקות-לכת, ושאפילו האמריקאים מתחרי-לים להסתייג ממוזמיתו-של אריאל שרון. גם הדיווחים

מביירות, ההפגזות הרצחניות, הכיסוי הנרחב של הפגנות מחנה-השלום נגד המילחמה עשו את שלהם. מיטראן, ידיד אמיתי של העם הישראלי, הבין לבסוף את הסתירה החדה בין האינטרס של בגין-שרון ובין האינטרס של ישראל כחברה וכמדינה.

יועץ קרוב של הנשיא דיווח טלפונית לעולם קטן (ואף הרשה לפרסם את הדברים) שמיטראן התבטא שיש "להציל את הישראלים ממשותתם".

חבל שנשיא ישראל, יצחק נבון, נחלץ לעזרת ממשלת בגין נגד מיטראן. נבון אינו חייב דבר לשילטון הזה. שתיקה מצידו לאורך כל המילחמה היתה משרתת יותר את עניין השלום.